

LAUSUNTO

4.4.2014

dnro 130/00.05/2014

Viite: Lausuntopyyntö VM064:01/2012

Asia: Lausunto selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta

Valtiovarainministeriö on 4.2.2014 pyytänyt Lapin yliopistolta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta. Lapin yliopiston osalta valtionosuusjärjestelmä kytkeytyy ainoastaan Lapin yliopiston harjoittelukouluun, mistä syystä seuraavassa tarkastellaan vain perusopetuksen valtionosuuksien uudistamista. Pyydettyinä lausuntona Lapin yliopisto lausuu kunnioittaen seuraavaa:

Lausunto

Lapin yliopisto pitää luonnoksen lähtökohtia valtionosuusjärjestelmän yksinkertaistamisesta ja selkeyttämisestä hyvinä ja kannatettavia. Valtionosuuksien määräytymisperusteiden vähentäminen 50:stä kahdeksaan, päällekkäisyyksien vähentäminen ja yksinkertaistaminen sekä painoarvojen muutos selkeyttävät sinänsä järjestelmää nykyisestä. Olennaista on kuitenkin sen turvaaminen, että uudistamisen jälkeenkin eri perusopetuksen tuottajat ovat yhdenvertaisessa asemassa ottaen erityisesti huomioon, että muut kuin kunnalliset perusopetuksen tarjoajat eivät voi itse päättää mille ikäryhmille perusopetusta annetaan.

Nykyisin voimassa olevan valtionosuusjärjestelmän perusteella oppilaan iän mukainen kotikuntakorvaus on saatu kertomalla kotikuntakorvauksen perusosa kertoimella 0,91 (6-vuotiaat), kertoimella 1,00 (7-12-vuotiaat) tai kertoimella 1,35 (13-15-vuotiaat). Lapin yliopiston käsityksen mukaan em. kertoimet ovat olleet kaikkia perusopetuksen järjestäjiä tasapuolisesti kohtelevia.

Esitetyssä luonnoksessa valtionosuusjärjestelmän muuttamiseksi em. kertoimet ovat 0,61 (6-vuotiaat), 1,00 (7-12-vuotiaat) ja 1,60 (13-15-vuotiaat). Lapin yliopiston näkemyksen mukaan vanhimpien oppivelvollisten kertoimien nosto ja nuorimpien oppivelvollisten kertoimien lasku synnyttävät tilanteen, joka syrjii merkittävästi yksityisiä perusopetuksen tarjoajia kunnallisiin perusopetuksen tarjoajiin verrattuna. Luonnoksesta tai sen perusteluista ei ilmene mitään objektiivisia syitä, joilla muutosta näiltä osin voisi perustella.

Valtionosuusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta ne perusopetuksen tarjoajat, kuten Lapin yliopiston harjoittelukoulu, jotka antavat opetusta vain 1-6 luokille (6-12-vuotiaat) menettävät tuntuvasti valtionosuuttaan sen johdosta, että ne eivät voi tasoittaa uudistuksen vaikutuksia 7-9 luokkien (13-15-vuotiaat) kasvavan valtionosuuden kautta. Lapin yliopiston harjoittelukoulun osalta valtionosuus vähenisi luonnoksen mukaisesti laskettuna n. 390.000 euroa vuodessa (15,8 %). Tämä johtaa opetuksen tarjoamismahdollisuuksien kannalta täysin kohtuuttomaan lopputulokseen tilanteessa, jossa kustannustason nousun lisäksi opiskelijamäärä kasvaa.

Lopputuloksen hyväksyttävyyden arvioinnissa on keskeistä ottaa huomioon, että Lapin yliopisto ei voi omin päätöksin laajentaa harjoittelukoulua siten, että se tarjoaisi opetusta 1-9 luokille ja tätä kautta turvaisi asemansa valtionosuuksien jaossa. Lapin yliopisto on tehnyt Opetus- ja kulttuuriministeriölle viimeisen kymmenen vuoden aikana lukuisia esityksiä harjoittelukoulun laajentamisesta ns. yhtenäiskouluksi (1-9), mutta Opetus- ja kulttuuriministeriö ei ole esityksiin suostunut. Tästä syystä Lapin yliopistolla ei ole mitään mahdollisuuksia turvata harjoittelukoulun toiminnan järjestämistä, jos valtio-osuudet laskevat merkittävästi.

Tarkasteltaessa luonnoksen mukaisten valtionosuuksien muodostumista suhteessa muihin ns. normaalikouluihin havaitaan, että Lapin yliopisto on em. syystä ainoa, jonka valtionosuutta uudistus leikkaisi merkittävästi. 15,8 %:n valtionosuustason lasku johtaa merkittävään eriarvoistumiseen Lapin yliopiston opetusharjoittelun ja muiden yliopistojen opetusharjoittelun välillä, niin opetus- kuin oppimisenäkökulmistakin. Huomioitavaa on, että samanaikaisesti luokanopettajaopiskelijoiden sisäänotto kasvaa merkittävästi. Syksyllä 2013 sisäänotto kasvoi 64 opiskelijasta 72 opiskelijaan. Syksyllä 2015 sisäänotto tulee olemaan 90 opiskelijaa. Näin ollen palvelujen tarjonta kasvaa ja resurssit vähenevät huomattavasti. Tätä ei voida pitää miltään osin hyväksyttävänä.

Lapin yliopistooudoksuu myös uudistukseen implisiittisesti sisältyvää linjausta, jossa yksityiset perusopetuksen tarjoajat asetetaan selkeästi kunnallisia toimijoita huonompaan asemaan valtionosuuksien jaossa. Lapin yliopiston käsityksen mukaan tämä ei ole Jyrki Kataisen hallitusohjelmaan sisältyvien linjausten mukaista. Pelkästään Rovaniemeä tarkasteltaessa Rovaniemen kaupungin perusopetuksen valtionosuudet tulisivat uudistuksessa kasvamaan 13,2 %, kun taas Lapin yliopiston harjoittelukoulun laskemaan 15,8 %, Rovaniemen seudun steinerkoulun laskemaan 13,9 % ja Kolpeleen palvelukeskuksen kuntayhtymän laskemaan 10,7 %.

Rehtori

Mauri Ylä-Kotola

Hallinto- ja lakiasiainjohtaja

Markus Aarto